

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2540 ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะปฏิรูประบบราชการและมาตรการจำกัดกำลังคนภาครัฐ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนระบบบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในรูปแบบขององค์กรมหาชน หรือสถาบันในกำกับของรัฐ โดยที่รัฐจะจัดสรรงบประมาณให้แก่ หน่วยงานไปบริหารจัดการภายในองค์กรของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบ ราชการ, 2540) และทางคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงสาธารณสุข ลดจำนวนการรับนักเรียนที่ มีข้อผูกพันเข้ารับราชการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยผลิตไม่ เกินร้อยละ 25 ของจำนวนที่ผลิตในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 และให้ยกเลิกการทำสัญญานักเรียน ทุนที่มีข้อผูกพันเข้ารับราชการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นไป นอกจากนี้รัฐบาลได้ปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษามาก ขึ้น โดยให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบบริหารงานภาครัฐ

จากเหตุผลข้างต้นนั้น ทำให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข จะต้องมีการปรับตัว ทั้งโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสุขภาพเพื่อสนองนโยบาย ของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านบุคคล เนื่องจากว่าการปรับองค์กรแนวใหม่นั้น มุ่งเน้นประสิทธิภาพและความคล่องตัว จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนสถานะบุคลากรภายในหน่วยงาน ให้มีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ นอกจากนี้ จะต้องมีภาระเงินแหล่งรายได้ที่มาจากเงินอุดหนุน ของรัฐและในส่วนที่จะต้องดำเนินการจัดหาเองให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในองค์กร เพื่อให้เกิดความ สมดุล ทั้งด้านรายได้และรายจ่ายและต้องมีมาตรฐานการประเมินผลงานของบุคลากรในหน่วยงาน อย่างโปร่งใส ส่งเสริมบรรยากาศการทำงาน ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ค่านิยมและทัศนคติต่อ การทำงานในองค์กรโดยยึดประโยชน์ของประชาชน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้กระทรวงสาธารณสุขได้ประเมินสถานการณ์ความต้องการ กำลังคนด้านสุขภาพ ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ความต้องการและจำนวนการผลิตกำลังคนสาขาพยาบาล ในปี 2543-2558

ปี พ.ศ.	สาขาพยาบาล	การผลิต/ปี	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา/ปี		การสูญเสีย 3.14%
	(1)	(2)	(3)	(4)	
2543	-	-	-	-	69,104
2544-	-	18,195	7,023	11,172	83,337
2547	120,960	6,200	2,900	3,300	86,425
2548	128,183	6,200	2,900	3,300	112,237
2553-	137,997	6,200	2,900	3,300	137,238
2558					
รวม	387,140	86,395	38,923	47,472	488,341

- หมายเหตุ: 1. ความต้องการสาขาพยาบาล
 2. ความจำเป็นในการผลิตกำลังคนสาขาพยาบาลโดยคิดต่อปี
 3. หน่วยงานอื่นๆของรัฐ ที่ผลิตสาขาพยาบาล
 4. จำนวนการผลิตสาขาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข
 5. การสูญเสียกำลังคนสาขาพยาบาล อาจเนื่องมาจากลาออก หรือประกอบอาชีพอื่นๆ เป็นต้น

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข (2543)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตพยาบาลที่สำคัญของภาคเหนือตอนบน ต้องทบทวนบทบาทในการผลิตบัณฑิตพยาบาล ในอดีตนั้นได้ผลิตบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์รุ่นแรก จำนวน 85 คน โดยเปิดรับนักศึกษาปีละ 2 รุ่น ปีการศึกษา 2530 ได้รับมอบหมายจากกองงานวิทยาลัยพยาบาลให้เปิดรับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์(เฉพาะกาล) ขึ้นอีกหนึ่งหลักสูตรและรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์เพียงปีละ 1 รุ่น ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ปีการศึกษา 2533 ได้รับมอบหมายจากกองงานวิทยาลัยพยาบาลให้เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ (4 ปี) ขึ้นอีกหนึ่งหลักสูตร ปีการศึกษา 2536 ได้รับมอบหมายให้เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์เทียบเท่าปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ขึ้นอีกหนึ่งหลักสูตร และงดรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ (เฉพาะกาล) ปีการศึกษา 2546 เปิดรับนักศึกษา 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิตเป็นรุ่นที่ 14 และหลักสูตรพยาบาลศาสตร์เทียบเท่าปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) เป็นรุ่นที่ 8

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั้น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยาจะต้องปรับโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ภารกิจต่างๆ อีกทั้งจะต้องประเมินค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ จึงจำเป็นต้องศึกษา ต้นทุนในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะดำเนิน นโยบายการผลิต และงบประมาณต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาการผลิตบุคลากรสาธารณสุข หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
- 2) เพื่อศึกษาด้านทุนในการผลิตบัณฑิต หลักสูตรพยาบาลศาสตร์
- 3) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการผลิตบุคลากร

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาต้นทุนในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จากรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ในปีงบประมาณ 2547 และแผนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2546

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) ใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการผลิตบัณฑิตพยาบาล
- 2) สามารถประเมินต้นทุนที่แท้จริงในการผลิตบัณฑิตพยาบาล
- 3) ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลในการศึกษาและเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการบริหารและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ